

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

Capvt. IIII

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

DISTRIBVITVR autem longitudo ædis, uti latitudo sit longitudinis dimidiæ partis, ipsaq; cella parte quarta longior sit, quam est latitudo cum pariete, qui paries ualuarum habuerit collocationem. Reliquæ tres partes pronai ad antas parietum procurrant, quæ antæ columnarum crassitudinem habere debent. Et si ædes erit latitudine maior quam pedes .xx. duæ columnæ inter duas antas interponantur, quæ disiungant pteromatos, & pronai spatium. Item intercolumnia tria, quæ erunt inter antas & columnas, pluteis marmoreis siue ex intestino opere factis intercludantur, ita uti fores habeant, per quas itinera pronao fiat.

Item si maior erit latitudo quam pedes .xl. columnæ contra regiones columnarum, quæ inter antas sunt, introrsus collocentur, & eæ altitudinem habeant æque, quam quæ sunt in fronte. Crassitudines autem earum extenuentur his rationibus, uti si octava parte erunt, quæ sunt in fronte, hæc fiant nouem partes. Sin autem nona, aut decima pro rata parte fiant. In concluso enim ære si quæ extenuatæ erunt, non discernentur, sin autem uidebuntur graciliores, cum exterioribus fuerint striæ uigintiquatuor, in his faciendæ erunt. xxvij. aut. xxxij. Ita quod detrahatur de corpore scapi, striarum numero adiecto adaugebitur ratione quo minus uidebitur, & ita æquabitur dispari ratione columnarum crassitudo. Hoc autem efficit ea ratio, quod oculus plura & crebriora signa tangendo, maiore uisus circuitione peruagatur. Namq; si duæ colunæ, æque crassæ lineis circummetientur, è quibus una sit non striata, & altera striata, & circa strigium caua, & angulos striarum linea corpora tangat, tamen si columnæ æque crassæ fuerint, lineæ quæ circumdatæ erunt, non erunt æquales, quod striarum & strigium circuitus maiorem efficiet lineæ longitudinem. Sin autem hoc ita uidebitur, non est alienum in angustiis locis, & in concluso spatio graciliores columnarum symmetrias in opere constituere, cum habeamus adiutricem striarum temperaturam. Ipsius autem celæ parietum crassitudinem pro rata parte magnitudinis fieri oportet, dum antiæ eorum crassitudinibus columnarum sint æquales, & si extrinseci futuri sint, quam minutissimis cernentis recte struantur. Sin autem quæ
drato

DE ARCHITECT. LIB. III. 109

drato saxo aut marmore maxime modicis paribusq; uidetur esse faciendum, quod media coagmenta medij lapides continententes firmiorem faciunt omnis operis perfectionem. Item circum coagmenta & cubilia eminentes expresiones, graphicoteram efficiunt in aspectu delectationem.

DE AEDIBVS CONSTITVENDIS SE-
cundum regiones. CAPVT. V.

A EDES autem sacræ deorum immortalium, ad regiones quas spectare debent, sic erunt constituendæ, uti si nulla ratio impedierit, liberatq; fuerit potestas ædis, signum quod erit in cella collocatum, spectet ad uespertinam coeli regionem, uti qui adierunt ad aram immolantes, aut sacrificia facientes, spectent ad partem coeli orientis, & simulacrum, quod erit in æde, & ita uota suscipientes contueantur ædem & orientem cœli, ipsaq; simulacra uideantur exorientia contueri supplicantes, & sacrificantes, quod aras omnes deorum necesse esse uideatur ad orientem spectare. Sin autē loci natura interpellauerit, tunc conuertendæ sunt earum ædium constitutiones, uti quàm plurima pars mœnium è templis deorum conspiciatur. Item si secundum flumina ædes sacræ fient, ita uti Aegypto circa Nilum, ad fluminis ripas uidentur spectare debere. Similiter si circum uias publicas erunt ædificia deorum, ita constituantur, uti prætercuntes possint respicere, & in conspectu salutationes facere.

DE HOSTIORVM, ET ANTEPAGMENTORVM SACRARVM AEDIVM RATIONIBVS.
CAPVT VI.

H OSTIORVM autem & eorum antepagmentorū in ædibus hæc sunt rationes, uti primum constituantur, quo genere sunt futuræ. Genera sunt enim thyromaton hæc, Doricum, Ionicum, atticurges, Horum symmetriæ Dorici generis conspiciuntur his rationibus, uti corona summa, quæ supra antepagmentum superius imponitur, æque librata sit capitulis summis columnarum, quæ in pronao fuerint. Lumen autem hypothyri constituatur sic, uti quæ altitudo ædis à pavimento ad lacunaria fuerit